

338.001.36А. О. КНЯЗЕВИЧ^{1*}, Л. П. ШЕНДЕРІВСЬКА²^{1*} Каф. менеджменту, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Л.Толстого, 3, Рівне, 33028, Україна, тел. +38 (097) 485 65 55, e-mail: kniazevich.a@gmail.com² Каф. менеджменту видавничо-поліграфічної галузі, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», просп. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна, e-mail: +38 (096) 950 28 50, lina.shenderivska@gmail.com**ВПЛИВ ЗАГРОЗ НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Економічна безпека суб'єкта господарювання потребує створення ефективної системи управління, в якій інтегровано зв'язки між усіма складниками потенціалу підприємства, а також із зовнішнім середовищем для комплексного вирішення завдання розвитку підприємства. Обґрунтовано необхідність реалізації проактивної стратегії з метою попередження загроз економічній безпеці шляхом виявлення і використання можливостей розвитку суб'єктів господарювання. Основними шляхами підвищення ефективності механізму протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці визначено реалізацію комплексу напрямів протидії загрозам економічній безпеці, удосконалення процесу прийняття управлінських рішень, поліпшення комунікаційної діяльності. Вироблення управлінських рішень, як таких, що впливають на рівень економічної безпеки підприємств, потребує застосування комплексного підходу, що базується на диференціації рішень, обов'язковості виконання усіх етапів процесу, колегіальності як передумови об'єктивності управлінських рішень. Необхідно посилити інформаційне забезпечення управлінської діяльності, застосовувати прогресивні технології на різних етапах вироблення управлінських рішень. Для протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці доцільно здійснити експансію на міжнародних ринках, диверсифікувати виробництво, активізувати інноваційну діяльність. Для проведення ефективної міжнародної експансії потрібно обирати країни, які мають потенціал збільшення попиту на металургійну продукцію, та забезпечать металургійним підприємствам вищу норму прибутку. Реалізація стратегії горизонтальної диверсифікації шляхом розширення асортименту продукції дозволить підприємствам підвищити рівень використання виробничого, логістичного, маркетингового потенціалів. З метою збільшення доданої вартості, отримання додаткових джерел доходів металургійним підприємствам доцільно розвивати сервісне обслуговування своїх замовників. Необхідність інноваційного розвитку підприємств пов'язана з високотехнологічним типом виробництва їхніх замовників, що в свою чергу, сприятиме отриманню постачальниками більшої маржі. Дія механізму протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці передбачає застосування диференційованого підходу щодо ресурсного забезпечення реальних і потенційних загроз, забезпечення ефективності витрат на протидію зовнішнім і внутрішнім загрозам економічній безпеці.

Ключові слова: економічна безпека; загрози; механізм управління; високотехнологічне виробництво; інновації.

Вступ

В умовах динамічного зовнішнього середовища перед підприємствами постає завдання забезпечення їх економічної безпеки, яка виконується шляхом реалізації різноманітних підходів. Економічна безпека підприємства розглядається як стан захищеності підприємства від загроз або одночасно як стан суб'єкта господарювання, а також як здатність протидіяти загрозам ендогенного та екзогенного середовища функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню процесів управління протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці підприємств різних країн світу присвячено значну кількість наукових праць. Різні аспекти цих процесів знайшли своє відображення у роботах низки зарубіжних та українських вчених-економістів, таких як К.Агеев, І.Баланчук, В.Батова, Л.Верховодова, І.Губарева, М.Келлінг, М.Клеверлей, М.Максимюк, А.Павлов, О.Пасхавер, Л.Пашнюк, С. Рахім, А.Фокслей та багатьох ін. Важливого значення набуває вирішення питання управління еконо-

мічною безпекою металургійних підприємств, що пов'язано з їх значенням для економіки України, оскільки вони забезпечують істотну частку валютних надходжень, а також володіють певними особливостями, зокрема, переважно експортною орієнтацією, великим масштабом діяльності, капіталомісткістю, істотною мірою залежності від якісної сировинної бази. Відповідно, актуальними є питання розвитку підприємств для забезпечення їх ефективності і конкурентоздатності.

Мета

Метою статті є дослідження особливостей діяльності підприємств металургійної промисловості в Україні, характеристика взаємозв'язків між загрозами та економічною безпекою підприємств, обґрунтування напрямів та розробка механізму протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці підприємств.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми

Металургійний комплекс належить до тих виробничих систем, які мають розгалужені зв'язки і водночас взаємодіють зі складовими цього комплексу, що дозволяє забезпечувати замкнутість циклу з продукування металургійної продукції, починаючи з видобутку руди, її переробки і завершуючи виробництвом і збутом готових металевих виробів. Виробники металопродукції обслуговують переважно промислові галузі, а саме, атомні та теплові електростанції, автомобілебудування, хімічну і нафтохімічну, нафтогазову промисловість, та ін.

Підвищення рівня зовнішніх і внутрішніх загроз, викликане непередбачуваністю, високим рівнем невизначеності станів середовища, негативно впливає на економічну безпеку підприємств. А це, в свою чергу, висуває більш жорсткі вимоги до системи економічної безпеки підприємства, що повинна не тільки враховувати всю сукупність деструктивних явищ, але й прогнозувати їх з метою мінімізації впливу на ефективне господарювання. Таким чином, ідентифікація потенційних загроз стає необхідною передумовою побудови і створення цілісної системи управління економічною безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу

Економічну безпеку розглядають на макро- і мікрорівнях. На макрорівні досліджується економічна безпека держави, на мікрорівні – підприємства, вони тісно пов'язані між собою, оскільки від економічної безпеки підприємств залежить економічна безпека держави і навпаки.

На державному рівні має вирішуватися питання зміни процентних ставок залежно від стану економіки, щоб, з одного боку, стимулювати виробництво, а з іншого боку, уникнути пасток безпеки або ліквідності активів [10]. Пастки безпеки виникають через дефіцит безпечних активів, а пастки ліквідності пов'язані з дефіцитом активів взагалі [11].

В сучасних умовах на макрорівні виокремлюють також економічну безпеку особи, як здатність ефективно залучати і використовувати фінансові ресурси [1]. Державна політика має спрямовуватися на зменшення ризиків для менш забезпечених людей [16]. Науковцями доведено прямо пропорційний зв'язок між *public safety and economic growth* [15].

Сферою досліджень економічної безпеки особистості є також вплив підвищення рівня економічної безпеки на мотивацію до підприємницької діяльності. В свою чергу, економічна безпека підприємництва, як ступінь захисту підприємницької сфери в цілому, визначається рівнем розвитку ринкових відносин, податковою політикою, діловою культурою, розвиненістю малого бізнесу, ефективністю застосовуваних антимонопольних механізмів, заходів з протидії тіньовій економіці тощо.

В умовах глобалізації державам необхідно інвестувати у розвиток підприємництва, підвищення кваліфікації працівників, щоб забезпечити їх конкурентоздатність і доступ до міжнародного ринку праці [13]. При здійсненні нормативно-правового регулювання необхідно зосереджуватися на умовах, за якими малі підприємці створюють свої засоби для існування, перерозподіляють активи та використовують інші можливості для участі у процесах росту [14].

Загалом діяльність підприємства можна вважати економічно безпечною, до того часу підприємство виконує своє економічне призначення для об'єднаних у його складі елементів

(учасників). Економічна безпека є критерієм оцінки ефективності протидії чинникам, що створюють загрозу функціонуванню підприємства, та корелює з таким поняттями як загрози, ризик, стійкість, ресурси, відтворення, ефективність. Для подолання загроз підприємству потрібно використовувати ресурсний потенціал. Формування економічної безпеки у теперішній час створює можливості довгострокового функціонування суб'єкта господарювання.

Зменшення негативного впливу ризиків сприяє економічній безпеці і потребує високого рівня організації облікової діяльності з метою контролю економічних явищ, що відбуваються у процесі діяльності підприємства [18]. Водночас, якщо економічна система не розвивається, зменшується її опір і пристосованість до сучасних зовнішніх і внутрішніх умов [9].

У своїй діяльності кожному підприємству потрібно оцінювати ймовірні загрози, які можуть порушити стабільність його функціонування. Аналіз існуючих трактувань поняття «загрози економічній безпеці підприємства» показав, що переважно науковці під загрозами розуміють чинники, що створюють небезпеку стабільному функціонуванню підприємства. Окремі дослідники розглядають загрозу як вимірник значної небезпеки, таким чином система протидії загрозам спрямовується на недопущення перетворення небезпеки, у вигляді реальних втрат, у загрозу економічній безпеці підприємства [5].

Важливо розмежовувати загрози економічній безпеці та ризики, оскільки ризики розглядають не лише як ймовірність реальних втрат, але і як невикористані можливості підприємства. Наприклад, інвестиції у модернізацію підприємства пов'язані із підприємницькими ризиками, але вони не належать до економічних загроз, оскільки мають на меті розвиток підприємства.

Виокремлюють такі ознаки, які властиві загрозам економічній безпеці, а саме, свідомий і корисливий характер, провокація втрат, протиріччя [7]. Цілеспрямований характер загроз дозволяє зробити висновок про необхідність встановлення джерела загроз, заходи впливу та оцінки потенційних втрат. Забезпечення економічної безпеки можливе лише за умови виявлення джерел утворення та нівелювання дії загроз діяльності підприємства, що зумовлює необхідність їх систематизації за низкою ознак.

Найбільш поширеною класифікаційною ознакою для визначення видів загроз економічній безпеці є їх походження за середовищем виникнення, а саме, зовнішні та внутрішні загрози. Зовнішні загрози виникають у зовнішньому середовищі функціонування підприємства і, на відміну від загроз, що виникають у внутрішньому середовищі, є менш керованими. Зовнішні загрози пов'язані із макrorівнем, тому їх сфера поширюється як на рівень окремих підприємств, так і рівень галузей, регіонів, держави в цілому. В умовах активізації інтеграційних процесів підприємств у міжнародній сфері актуальності набуває такий вид зовнішніх загроз, як зовнішньоекономічні.

Для протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці потрібно ідентифікувати їх джерела. Джерелами формування загроз є різноманітні внутрішні і зовнішні суперечності суспільного розвитку у країні, на міжнародному рівні, у різних сферах людської діяльності, що пов'язано з еволюційними процесами. До джерел зовнішніх загроз належать держава та інші органи влади, конкуренти, постачальники, посередники, контактні аудиторії (маркетингові компанії, фінансові підприємства тощо), споживачі.

Джерелами внутрішніх загроз можуть бути працівники, застосовувані техніка і технології, неефективний менеджмент. Особливу небезпеку на сучасному етапі науково-технічного прогресу становлять прорахунки у застосуванні технологій, оскільки використання застарілих технологій призводить до надмірних витрат виробництва, низького рівня конкурентоздатності продукції, а підбір неефективних технологій для виконання окремих замовлень призводить як до погіршення якості продукції, подовження тривалості виробничого циклу, так і до низького рівня рентабельності.

Для ефективної протидії загрозам економічній безпеці необхідно передусім розуміти походження загроз, оскільки саме управління чинниками забезпечує найкращий результат в системі управління економічною безпекою підприємства.

Проведемо оцінку рівня загроз економічній безпеці підприємств металургійної галузі за допомогою системи показників, що запропонована Світовим банком [6]. Беручи до уваги предметну область дослідження, основну увагу приділимо аналізу зовнішніх загроз (табл. 1).

Таблиця 1

Показники рівня економічної безпеки підприємств металургійної промисловості

Показник	Одиниця виміру	Порогове значення	Розрахунок	2016 рік
Відношення дефіциту (профіциту) торгового балансу продукції металургійного виробництва до загального обсягу зовнішньої торгівлі (сальдо до суми експорту та імпорту)	%	< 5	$(-198520/-2888086)*100$	6,87
Частка імпорту продукції металургійного виробництва у внутрішньому споживанні (місткості ринку)	%	< 30	$(1108423,7/11147980)*100$	9,9
Відношення експорту продукції металургійного виробництва до обсягу виробництва металургійної продукції	%	< 50	$(8950700/16520000)*100$	54,18
Ступінь зносу основних засобів у металургійному виробництві	%	< 35	$(173325800/228662000)*100$	75,80
Відношення обсягу інвестицій в основний капітал до вартості основних засобів металургійного виробництва	%	> 6	$(14662800/228662000)*100$	6,41

Джерело: Статистична інформація Державного комітету статистики України [6]

Співвідношення між сальдо експорту-імпорту по підприємствах металургійної галузі до загального обсягу зовнішньої торгівлі України засвідчує вищий рівень експортної орієнтації металургії, ніж загалом галузей економіки України, та актуалізує більш детальне вивчення тих загроз, які властиві для підприємств, що орієнтуються на зовнішні ринки збуту.

До загроз економічній безпеці належить несприятливе співвідношення між обсягом експорту продукції та обсягом виробництва. Рекомендований рівень показника <50%, а фактичне його значення по галузі – 54%. Для ґрунтовної оцінки зрушень у структурі збуту продукції металургійної галузі України на користь експорту, необхідно також визначити динаміку рівня попиту на продукцію.

Згідно з дослідженнями [2], у світі на ринку виробництва металів і металопродукції спостерігається тенденція до уповільнення темпів зростання, що пояснюється станом рецесії економіки у країнах Європейського Союзу, США, та менш інтенсивним зростанням економіки Китаю. Зокрема, ринок металевих труб у США, у середньому за рік упродовж 2012-2016 рр. скорочувався на 8,8%. Досліджуючи ринок, потрібно брати до уваги, що виробництво металевих

труб корелює зі світовими цінами на сталь і циклічним коливанням попиту на ключових ринках, таких як енергетичний сектор і промислове виробництво. Як показав аналіз, за попередні періоди основний ринок збуту – нафтогазова промисловість – скоротився у зв'язку з падінням цін на нафту. Аналогічні тенденції скорочення спостерігаються також на Канадському ринку, обсяг якого складає 4 млрд. дол. США. За період 2012-2016 рр. середньорічне скорочення виробництва металевих труб становило 3,9% [17]. Водночас, Китайські виробники труб, частка яких сягає 30% на світовому ринку, нарощували обсяги випуску у середньому за рік на 1,74% до 2015 р., що пояснюється передусім процесами індустріалізації національної економіки, а у 2016 р. виробництво скоротилося на 2,2% [12]. Оскільки зменшення обсягів виробництва призводить до недозавантаження виробничих потужностей, збільшуються постійні витрати на одиницю продукції, що стимулює підвищення цін. Відповідно на світовому ринку відбуваються несприятливі зміни кон'юнктури, тому для експортоорієнтованих вітчизняних товаровиробників, цей чинник становить реальну зовнішню загрозу економічній безпеці.

Ще однією загрозою економічній безпеці підприємств металургійного комплексу є дискримінаційна політика іноземних країн. Так, для економічного захисту товаровиробників внутрішнього ринку на рівні Європейського Союзу було ухвалено рішення про впровадження антидемпінгових мит на імпорту сталі гарячого прокату з України, Росії, Бразилії, Ірану. Стимулом до ухвалення цього рішення стало збільшення частки сталі гарячого прокату з усіх країн, крім Сербії, на ринку ЄС з 7,5% у 2013 р. до 12,6% у 2016 р., у той час, як ціни на сталь зменшилися на 25%. Так, у 2017 р. щодо українського виробника сталі «Метінвест» введено мито 19,4%. Водночас, для імпортерів сталі з Китаю у 2017 р. мито підвищилося до 35,9% [3]. Але, незважаючи на посилення антидемпінгової політики ЄС, що призводить до втрати виробниками частини прибутків від експорту, українські виробники сталі не мають достатнього економічного інтересу для зміни структури продажу на користь внутрішнього ринку. І пов'язано це також з нижчим рівнем платоспроможності вітчизняних споживачів.

Як показав аналіз, загрозою економічній безпеці суб'єктів господарювання металургійної галузі є невисока якість запасів сировини. Металургійне виробництво значною мірою залежить від наявності природних ресурсів, а забезпеченість власною сировинною базою істотно впливає на якість, ціну, конкурентоздатність продукції. Незважаючи на достатній сировинний потенціал України (12,0 млрд. тонн залізної руди, що становить 16% запасів у світі; 2,3 млрд. тонн марганцевої руди, які формують 13% світових запасів), її якість є невисокою. Вміст заліза у руді, що видобувається в Україні становить 33%, а це у кілька разів менше, ніж у інших всесвітньо відомих видобувників: в Австралії – 66%, ПАР – 63%, Бразилії – 58% [2]. Таким чином вітчизняні виробники сталі, які є конкурентоздатними за показниками якості продукції, орієнтуються на зовнішні ринки для отримання валютних надходжень та підвищення фінансових результатів, як наслідок, українські виробники металопродукції мають обмежений доступ до якісної матеріально-сировинної бази.

Водночас, за показником частки імпортової металургійної продукції у внутрішньому споживанні (9,9%), рівень економічної безпеки металургійної промисловості можна оцінити по-

зитивно. Це означає, що вітчизняні товаровиробники майже у повному обсязі (на 89,1%) задовольняють потреби внутрішнього ринку у продукції металургії.

На рівень виробничої безпеки, як складника економічної безпеки підприємства, істотно впливає його технічний стан. Критерієм задовільного стану економічної безпеки є коефіцієнт зносу менше, ніж 35%. У 2016 році рівень фізичного зносу основних засобів металургійної галузі становив 75,8%, що створює загрозу економічній безпеці, оскільки негативно впливає на якість продукції, рівень продуктивності праці, ритмічність виробництва, рівень витрат, отже, і на конкурентоздатність продукції, прибутковість виробництва. А це обмежує обсяг інвестиційних надходжень для економічного розвитку металургії.

Ще один показник, визначений для оцінки рівня економічної безпеки, – це відношення обсягу інвестицій в основний капітал до вартості основних засобів металургійного виробництва, становить 6,41%, що дещо перевищує рекомендований рівень (> 6%). Але високий ступінь зносу основних засобів галузі актуалізує необхідність інтенсифікації інвестиційних процесів. Вітчизняні підприємства повільно впроваджують прогресивні технології, що створює загрозу економічній безпеці. Так, 95,7–97,8% продукції світових виробників виробляється з використанням перспективної технології безперервного лиття заготовки, у той час як в Україні на цю технологію припадає випуск лише 50% продукції [2]. Як наслідок, погіршується інвестиційний та інноваційний клімат, імідж металургійної галузі. Недостатня увага до спрямування інвестицій на інновації призводить до зниження рівня ефективності витрат виробництва, спричиняє моральне старіння продуктового портфелю підприємств, зменшує притік джерел для їх прогресивного розвитку.

Враховуючи дефіцит власних коштів для розвитку, безсистемну роботу в напрямках залучення і використання ресурсів, забезпечення конкурентоздатності продукції, недостатнього досвіду роботи управлінського персоналу в умовах, що постійно ускладнюються, підприємствам важко досягати достатнього рівня економічної безпеки. В таких умовах для металургійних підприємств виникає необ-

хідність розробки нових підходів до управління економічною безпекою.

Висновки

Проблема забезпечення економічної безпеки підприємств в сучасних умовах набула особливого значення у зв'язку з прискоренням науково-технічного прогресу, що робить необхідною модернізацію на систематичній основі; зі зростаючою потребою в інвестиційному забезпеченні, що в умовах дефіциту власних ресурсів підвищує їх вартість та ризики; з посиленням конкуренції на міжнародному рівні, що викликає необхідність постійного пошуку джерел конкурентних переваг. Забезпечення економічної безпеки є необхідним для існування та розвитку підприємств.

У сучасних умовах розвитку підприємств України важливим є ефективне управління загрозливими станами економічної безпеки на основі ідентифікації джерел загроз, раціонального формування і використання потенціалу підприємства, інноваційного розвитку, що забезпечує гнучкість системи економічної безпеки у динамічному зовнішньому та внутрішньо-

му середовищах функціонування. Управління економічною безпекою підприємств має відбуватися з урахуванням особливостей, притаманних конкретній галузі. Як показав аналіз, до особливостей діяльності металургійних підприємств належать експортна орієнтація, великий масштаб діяльності, високотехнологічне виробництво, орієнтація на корпоративний промисловий сектор.

З метою протидії загрозам економічній безпеці, перспективними напрямками є експансія на міжнародних ринках, диверсифікація виробництва, активізація інноваційної діяльності. Експансія на міжнародних ринках сприятиме прискоренню окупності інвестицій підприємств у комплексну модернізацію, яку для високотехнологічних виробництв необхідно проводити на систематичній основі. Диверсифікація виробництва є важливою умовою як для задоволення зростаючих потреб постійних споживачів, так і для розширення ринків збуту підприємств. Активізація інноваційної діяльності, як чинник приросту доданої вартості, потребує посилення інтеграційних зв'язків підприємств з науковим сектором.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Баланюк І. Ф. Види економічної безпеки / І. Ф. Баланюк, М. М. Максимюк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2016. – Вип. 1(47). – Т. 2. – С. 142–145.
2. Губарева І. О. Загрози та переваги євроінтеграції для економічної безпеки та реального сектору економіки України / І. О. Губарева // *Економіка. Управління. Інновації*. – 2013. – №2. – URL: file:///C:/Users/Lina/Downloads/eui_2013_2_21.pdf.
3. ЄС ввів антидемпінгові мита на імпорту сталі гарячого прокату з України // Європейська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euointegration.com.ua/news/2017/10/6/7071943/>.
4. Князевич А. О. Управління інфраструктурним забезпеченням інноваційного розвитку економіки : моногр. / А. О. Князевич. – Рівне : «Волинські обереги», 2018. – 362 с.
5. Пашнюк Л. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації / Л. Пашнюк // *Економіка*. – 2013. – №10(151). – С. 93–97.
6. Пасхавер О. Розвиток сектора чорної металургії в Україні : Світовий банк / О. Пасхавер, Л. Верховодова, К. Агєєва. – К. : «Міленіум», 2004. – 110 с.
7. Самочкин В. Экономическая безопасность промышленных предприятий В. Самочкин, В. Барахов // *Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки*. – 2014. – № 3-1. – С. 342–352.
8. Шендерівська Л. П. Напрями протидії зовнішнім загрозам економічній безпеці підприємств / Л. П. Шендерівська, А. О. Князевич. – *Маркетинг та менеджмент у фокусі викликів нової економіки* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 26–28 квітня 2018 р., м. Ужгород. – Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. – С. 172–175.
9. Batova, V.N. & Pavlov, A.Ju. (2013). Providing Economic Safety of Business Processes in the Conditions of Implementing the Concept of Stable Development, *World Applied Sciences Journal*, 27, 538–542.
10. Caballero, R.J. & Farhi, E. (2013). A Model of the Safe Asset Mechanism (SAM): Safety Traps and Economic Policy. Available at: <https://scholar.harvard.edu/files/farhi/files/safetytrap.pdf>. (referred on 18.12.2017).

11. Caballero, R.J. & Farhi E. (2017). The Safety Trap. Available at, <http://www.restud.com/wp-content/uploads/2017/02/MS20803manuscript.pdf>. (referred on 02.02.2018).
12. Current Situation Analysis of Steel Pipe in China (2016). Available at: <http://www.pipesteelchina.com/metal-pipes/how-to-win-the-customers-acceptance-of-galvanized-steel-pipe.html>.
13. Foxley, A. (2010). Sustaining Social Safety Nets: Critical for Economic Recovery. Washington: Carnegie Endowment for International Peace.
14. Haan, D.A. & Thorat, S. (2013). Inclusive Growth: More than Safety Nets: Sig working paper. Available at: https://www.idrc.ca/sites/default/files/sp/Documents%20EN/SIG_WP13-1_InclGrowth.pdf.
15. Keeling, M. & Cleverley, M. (2012). Accelerating economic growth and vitality through smarter public safety management. *IBM Institute for Business Value*. NY.
16. Laflamme, L., Sethi, D., Burrows, S., Hasselberg, M., Racioppi, F., Apfel, F. (2009). Addressing the socio-economic safety divide: a policy briefing, Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.
17. Metal Pipe & Tube Manufacturing in the US: Market Research Report (July 2017) [Electronic resource]. Available at: <http://www.ibisworld.com/industry-trends/market-research-reports/manufacturing/primary-metal/metal-pipe-tube-manufacturing.html>.
18. Rahim, S. (2016). Place of Accounting in Providing Economic Safety to the Enterprises (Company), *Journal of Accounting & Marketing*, vol. 5, issue 3, available at: <https://www.omicsonline.org/open-access/place-of-accounting-in-providing-economic-safety-to-the-enterprisescompany-2168-9601-1000185.pdf> (referred on 14.01.2018).

А. А. КНЯЗЕВИЧ^{1*}, Л. П. ШЕНДЕРИВСКАЯ²

^{1*} Каф. менеджмента, Ровенский государственный гуманитарный университет, ул. Л.Толстого, 3, Ровно, 33028, Украина, тел. +38 (097) 485 65 55, e-mail: kniazevich.a@gmail.com

² Каф. менеджмента издательско-полиграфической отрасли, Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского», просп. Победы, 37, Киев, 03056, Украина, тел. +38 (096) 950 28 50, e-mail: lina.shenderivska@gmail.com

ВЛИЯНИЕ УГРОЗ НА УРОВЕНЬ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Экономическая безопасность предприятия требует создания эффективной системы управления, в которой интегрировано связи между всеми составляющими потенциала предприятия, а также с внешней средой для комплексного решения задачи развития предприятия. Обоснована необходимость реализации проактивной стратегии с целью предупреждения угроз экономической безопасности путем выявления и использования возможности развития субъектов хозяйствования. Основными путями повышения эффективности механизма противодействия внешним угрозам экономической безопасности определены реализация комплекса направлений противодействия угрозам экономической безопасности, совершенствование процесса принятия управленческих решений, улучшение коммуникационной деятельности. Разработка управленческих решений, которые влияют на уровень экономической безопасности предприятий, требует применения комплексного подхода, основанного на дифференциации решений, обязательности выполнения всех этапов процесса, коллегиальности как предпосылки объективности управленческих решений. Необходимо усилить информационное обеспечение управленческой деятельности, применять прогрессивные технологии на различных этапах выработки управленческих решений. Для противодействия внешним угрозам экономической безопасности целесообразно осуществить экспансию на международных рынках, диверсифицировать производство, активизировать инновационную деятельность. Для проведения эффективной международной экспансии нужно выбирать страны, которые имеют потенциал увеличения спроса на металлургическую продукцию, и обеспечат металлургическим предприятиям высокую норму прибыли. Реализация стратегии горизонтальной диверсификации путем расширения сортамента продукции позволит предприятиям повысить уровень использования производственного, логистического, маркетингового потенциалов. С целью увеличения добавленной стоимости, получения дополнительных источников доходов металлургическим предприятиям целесообразно развивать сервисное обслуживание своих заказчиков. Необходимость инновационного развития предприятий связана с высокотехнологичным типом производства их заказчиков, в свою очередь, будет способствовать получению поставщиками большей маржи. Действие механизма противодействия внешним угрозам экономической безопасности предполагает применение дифференцированного подхода к ресурсно-

му забезпеченню реальних і потенціальних угроз, забезпеченню ефективності расходов на протидію зовнішнім і внутрішнім угрозам економічної безпеки.

Ключевые слова: економічна безпека; загрози; механізм управління; високотехнологічне виробництво; інновації.

A. KNIAZEVYCH ^{1*}, L. SHENDERIVSKA ²

^{1*} Dep. of Management, Rivne State University of Humanities, L.Tolstoy st., 3, Rivne, 33028, Ukraine, tel. +38 (097) 485 65 55, e-mail: kniazevich.a@gmail.com

² Dep. of Publishing Management, Printing and Bookselling, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Peremohy ave., 37, Kyiv, 03056, Ukraine, tel. +38 (096) 950 28 50, e-mail: lina.shenderivska@gmail.com

THE INFLUENCE OF THE THREATS ON THE LEVEL OF ECONOMIC SECURITY OF METALLURGY ENTERPRISES

The economic security of an economic entity requires the creation of an effective management system, which integrates the links between all components of the enterprise's potential, as well as the external environment for the integrated solution of the enterprise development tasks. The article substantiates the necessity of realization of proactive strategy with the purpose of prevention of the threats to the economic security by means of revealing and use of the development possibilities of business entities. The article defines as the main ways of improving the effectiveness of the mechanism of counteraction to external threats to economic security the implementation of a set of directions for countering the threats to economic security, improvement of the process of making managerial decisions, and development of communication activities. The development of managerial decisions, such as those that affect the level of economic security of enterprises, requires the use of the integrated approach based on the differentiation of decisions, mandatory implementation of all stages of the process, and collegiality as a prerequisite for the objectivity of managerial decisions. It is necessary to strengthen the information provision of management activities and to apply advanced technologies at different stages of the development of management decisions. To counteract external threats to economic security, it is expedient to expand on international markets, to diversify production, and to intensify innovation activity. For effective international expansion, it is necessary to choose countries that have the potential to increase the demand for metallurgical products and provide steel companies with a higher profit margin. The realization of the strategy of horizontal diversification by expanding the product range will allow enterprises to increase the level of the use of production, logistics, and marketing potential. In order to increase value added and obtaining additional sources of revenue for metallurgical enterprises, it is important to develop the service of their customers. The need for innovation in the development of enterprises is related to the high-tech type of their customers' production, which, in turn, will help the suppliers to receive a higher margin. The mechanism of counteraction to external threats to economic security involves the use of a differentiated approach to resource supply of real and potential threats, ensuring the cost effectiveness of countering external and internal threats to economic security.

Keywords: economic security; threats; management mechanism; high-technology production; innovations.

REFERENCES

1. Balanyuk I.F., Maksymyuk M.M. (2016). Types of economic security. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University, Series "Economics"*, Vol. 1(47), No.2, pp. 142–145.
2. Gubareva, I.O. (2013). Threats and advantages of European integration for economic security and the real sector of the economy of Ukraine. *Economy. Management. Innovations*. Available at: file:///C:/Users/Lina/Downloads/eui_2013_2_21.pdf.
3. The EU introduced anti-dumping duties on imports of hot rolled steel from Ukraine (2017). *European truth*. Available at: <http://www.euointegration.com.ua/news/2017/10/6/7071943/>.
4. Kniazevych, A. (2018). Management of Infrastructure Provision of Innovative Economic Development. Volyns'ki oberehy. Rivne.
5. Pashnyuk, L. (2013). Threats to the economic security of the enterprise and the means of their neutralization. *Economics*, Vol. 10(151). – pp. 93–97.

6. Paskhaver, O., Verkhovodova, L., Ageev, K. (2004). The development of the steel sector in Ukraine: the World Bank. Kyiv: Millennium.
7. Samochkin, V. & Barakhov, V. (2014). Economic security of industrial enterprises. *News of Tula State University. Economic and legal sciences*. Vol. 3-1, pp. 342–352.
8. Shenderivska, L. & Kniazevych, A. (2018). Directions of counteraction to the external threats of economic security. Marketing and management in the focus of the challenges of the new economy. UzhNU Hoverla. Uzhhorod.
9. Batova, V.N. & Pavlov, A.Ju. (2013). Providing Economic Safety of Business Processes in the Conditions of Implementing the Concept of Stable Development, *World Applied Sciences Journal*, 27, 538–542.
10. Caballero, R.J. & Farhi, E. (2013). A Model of the Safe Asset Mechanism (SAM): Safety Traps and Economic Policy. Available at: <https://scholar.harvard.edu/files/farhi/files/safetytrap.pdf>. (referred on 18.12.2017).
11. Caballero, R.J. & Farhi E. (2017). The Safety Trap. Available at, <http://www.restud.com/wp-content/uploads/2017/02/MS20803manuscript.pdf>. (referred on 02.02.2018).
12. Current Situation Analysis of Steel Pipe in China (2016). Available at: <http://www.pipesteelchina.com/metal-pipes/how-to-win-the-customers-acceptance-of-galvanized-steel-pipe.html>.
13. Foxley, A. (2010). Sustaining Social Safety Nets: Critical for Economic Recovery. Washington: Carnegie Endowment for International Peace.
14. Haan, D.A. & Thorat, S. (2013). Inclusive Growth: More than Safety Nets: Sig working paper. Available at: https://www.idrc.ca/sites/default/files/sp/Documents%20EN/SIG_WP13-1_InclGrowth.pdf.
15. Keeling, M. & Cleverley, M. (2012). Accelerating economic growth and vitality through smarter public safety management. *IBM Institute for Business Value*. NY.
16. Laflamme, L., Sethi, D., Burrows, S., Hasselberg, M., Racioppi, F., Apfel, F. (2009). Addressing the socioeconomic safety divide: a policy briefing, Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.
17. Metal Pipe & Tube Manufacturing in the US: Market Research Report (July 2017) [Electronic resource]. Available at: <https://www.ibisworld.com/industry-trends/market-research-reports/manufacturing/primary-metal/metal-pipe-tube-manufacturing.html>.
18. Rahim, S. (2016). Place of Accounting in Providing Economic Safety to the Enterprises (Company), *Journal of Accounting&Marketing*, vol. 5, issue 3, available at: <https://www.omicsonline.org/open-access/place-of-accounting-in-providing-economic-safety-to-the-enterprisescompany-2168-9601-1000185.pdf>

Надійшла 25.04.2018 р.

Стаття рекомендована до друку д-ром екон. наук, проф. Бобилем В. В., д-ром екон. наук, доц. Чимшитом С. І.